

SĂ ÎNȚELEGEM

bell hooks

P
A
T
R
I
A
R
H
A
T
U
L

Pagini Libere este o editură anarhistă.

Suntem un colectiv descentralizat, autonom și organizat non-ierarhic. Scopul nostru este acela de a oferi publicații (cărți, broșuri, fanzine etc.) în limba română și, uneori, în alte limbi, în ideea de a populariza și inspira viziuni și practici alternative la sistemul actual, capitalist și autoritar.

Tradiția libertară a fost întotdeauna una în care pamfletele, tipăriturile clandestine și materialele tipărite rapid și pe ascuns au circulat liber, neîngrădit. Continuând această tradiție, materialele publicate de către Editura Pagini Libere pot fi folosite, adaptate sau modificate de către oricine dorește acest lucru, însă nu cu un scop comercial. Cerem, pe cât posibil, persoanelor care folosesc materialele publicate de noi sau părți din acestea să specifice, într-o formă neintruzivă, sursa de unde au preluat materialele respective.

pagini-libere.ro

facebook.com/editurapaginilibere

instagram.com/paginilibere

editurapaginilibere@protonmail.com

Colectivul Pagini Libere este conștient de impactul ecologic al cărților în format fizic, așa că îți reamintim:

Împarte

Cu cei dragi, din familie sau comunitate, cărțile tale.

Donează

Cărțile de care crezi că nu mai ai nevoie.

Nu arunca

O carte, oricât de deteriorată, nu se aruncă niciodată.

Repară

Fă-ți timp pentru a repara o carte și dă-i șansa ca ea să lumineze mintea altor oameni.

Nu cumpăra ce nu ai nevoie

Nu cumpăra cărți doar de decor.
Cumpără numai ceea ce te interesează cu adevărat.

Au apărut deja

BROȘURI în limba:

Română

A. Răvășel – Mircea Rosetti
Adrian Tătăran – Panait Mușoiu
Andie Nordgren – Anarhia relațională
(introducere de *hopancarusel*)
bell books – Să înțelegem patriarhatul
Colin Ward – Anarhismul ca teorie a organizării
CrimethInc – Vot vs. Acțiune Directă
Cristian-Dan Grecu – Csipike – piticul comunist
Dennis Fox – Anarhism și psihologie
Necunoscut – Slogane din mai 68
Emma Goldman – Căsătorie și iubire
Emma Goldman – Nu există Comunism în URSS
Giorgio Agamben – De la un stat al controlului către un praxis al puterii destituate
Ionuț-Valentin Cucu – Kurzii, între naționalism identitar și federalism libertar
Martin Veith – Neobosit! Iuliu Neagu-Negulescu
M.E.K.A.N. – Demoni Dansatori: cugetări provizorii asupra mișcării free party siciliene
Mihail Bakunin – Catehism revoluționar
Murray Bookchin – Municipalismul libertar
Robert Graham – Ideea generală a Revoluției la Proudhon

Petr Kropotkin – Ordinea
Veda Popovici – Poliția Ucidel! Practici și principii pentru o solidaritate feministă anti-represiune
Vlad Brătuleanu – Anarhismul în România

Maghiară

Giorgio Agamben – Az ellenőrző államtól a destituáló hatalom praxisáig
Murray Bookchin – Libertárius municipalizmus

Engleză

Cosmin Koszor-Codrea – Science popularization and Romanian anarchism in the nineteenth century
Cristian-Dan Grecu – Csipike – the Communist Pipsqueak
Vlad Brătuleanu – A Brief History of Anarchism in Romania

CĂRȚI în limba:

Română

Iuliu Neagu-Negulescu – Arimania
Mihail Bakunin – Dumnezeu și Statul

Patriarhatul este cea mai periculoasă boală socială care atacă corpul și spiritul masculin în țara noastră. Totuși, majoritatea bărbaților nu utilizează cuvântul „patriarhat” în viața de zi cu zi. Mulți nici măcar nu se gândesc la patriarhat — ce înseamnă, cum este creat și susținut. Poate mulți bărbați nici nu pot pronunța corect cuvântul. Pur și simplu cuvântul „patriarhat” nu face parte din vorbirea sau gândirea lor de zi cu zi. Bărbații care au auzit și cunosc cuvântul îl asociază de obicei cu emanciparea femeilor, cu feminismul, considerându-l astfel irelevant pentru propriile experiențe. Am vorbit de la pupitru despre patriarhat timp de mai bine de treizeci de ani. E un cuvânt pe care îl utilizez zilnic, iar bărbații care îl aud mă întrebă adeseori ce vrea să însemne.

Nimic nu discreditează mai mult vechea proiecție antifeministă, care prezintă bărbații drept atotputernici, decât ignoranța lor fundamentală cu privire la o dimensiune importantă a sistemului politic care le modelează și conturează identitatea masculină și auto-percepția de la naștere până la moarte. Folosesc des sintagma: „patriarhat capitalist supremațist-alb imperi-alist” pentru a descrie sistemele politice interconectate care se află la baza politicii noastre naționale. Dintre aceste sisteme, cel despre care învățăm cel mai mult încă de mici este cel patriarhal, chiar dacă nu știm cuvântul, căci rolurile

---

Mulțumiri pentru traducere și adaptare: Svetlana, hopancarusel.

Broșura a apărut în 2010 la Louisville Anarchist Federation Federation. Varianta originală, în limba engleză, este disponibilă la <https://imagenoborders.org/pdf/zines/UnderstandingPatriarchy.pdf>

de gen patriarhale ne sunt atribuite încă din copilărie și suntem îndrumați continuu despre modurile în care putem îndeplini cel mai bine aceste roluri.

Patriarhatul este un sistem politico-social care insistă că bărbații sunt în mod natural dominanți, superiori tuturor lucrurilor și persoanelor socotite a fi slabe, în special femeile, și sunt înzestrați cu dreptul de a domina și domni peste cei slabi și de a-și menține dominația prin diferite forme de terorism psihologic și violență. Când eu și fratele meu ne-am născut la doar un an diferență, patriarhatul a determinat cum vom fi văzuți de către părinți fiecare dintre noi. Ambii părinți credeau în patriarhat; au fost învățați gândirea patriarhală prin religie.

La biserică au învățat că Dumnezeu a creat bărbatul ca să conducă lumea și totul din ea, și că e rolul femeilor să-i ajute pe bărbați să îndeplinească această sarcină, să se supună și să-și asume mereu un rol subordonat față de bărbatul puternic. Au fost învățați că Dumnezeu era bărbat. Aceste învățături s-au regăsit în fiecare instituție pe care au întâlnit-o — școli, tribunale, cluburi, arene sportive, precum și în biserici. Îmbrățișând gândirea patriarhală, la fel ca toată lumea din jurul lor, au transmis-o mai departe copiilor lor, pentru că părea un mod „natural” de a organiza viața.

În calitate de fiică, am fost învățată că era rolul meu să servesc, să fiu slabă, să fiu eliberată de povara gândirii, să am grijă de alții. Fratele meu a fost învățat că este rolul lui să fie servit; să întrețină; să fie puternic; să gândească, să facă strategii și să planifice; dar și să refuze să îi îngrijească pe alții. Am fost învățată că nu e adecvat ca o femeie să fie violentă, că e „nenatural”. Fratele meu a fost învățat că valoarea lui va fi determinată de dorința sa de a fi violent (chiar dacă în contexte adecvate). A fost învățat că pentru un băiat este un lucru bun să-i placă violența (chiar dacă în contexte adecvate). A fost învățat că băieții nu trebuie să exprime emoții. Eu am fost învățată că fetele pot și ar trebui să exprime emoții, sau măcar unele dintre ele. Când eram furioasă că nu mi s-a dat o jucărie, am fost învățată că, fiind o fată într-o casă patriarhală, furia nu este un sentiment feminin adecvat și nu numai că nu ar trebui exprimat, ci ar trebui chiar eradicat. Când fratele meu era furios atunci când nu i se dădea o jucărie, a fost învățat că, băiat

fiind într-o casă patriarhală, abilitatea sa de a-și exprima furia era un lucru bun, dar că trebuia să învețe care este cadrul potrivit pentru a-și dezlănțui ostilitatea. Nu era bine pentru el să-și folosească furia pentru a se opune dorințelor părinților săi, dar mai târziu, când a crescut, a fost învățat că furia era permisă și că, lăsând furia să îl provoace la violență l-ar ajuta să își protejeze casa și țara.

Am trăit la țară, departe de alți oameni. Percepția noastră asupra rolurilor de gen a fost învățată de la părinți, din modurile în care i-am văzut pe ei că se comportă. Fratele meu și cu mine ne amintim confuzia pe care o aveam despre gen. În realitate eu eram mai puternică și mai violentă decât el, ceea ce am învățat repede că era de rău. El era un băiat blând și pașnic, ceea ce am fost învățați că era foarte rău. Chiar dacă eram adesea derutați, un lucru ne era clar: nu puteam fi și nici nu ne puteam comporta cum doream, făcând ce ne place. Era clar pentru noi că trebuia să urmăm un scenariu de gen predeterminat. Amândoi am învățat cuvântul „patriarhat” în viața adultă, când am realizat că scenariul care determina ce trebuie să fim, identitățile pe care trebuie să ni le construim, era bazat pe valori și credințe patriarhale despre gen.

Am fost mereu mai interesată să provoc sistemul patriarhal decât fratele meu, deoarece era sistemul care mă excludea mereu din lucrurile la care voiam să iau parte. În viața noastră de familie din anii '50, jocurile cu bile erau doar pentru băieți. Fratele meu a moștenit bilele de la bărbații din familie, avea chiar și o cutie de aluminiu în care să le țină. De toate formele și mărimile, minunat colorate, bilele erau în ochii mei cele mai frumoase obiecte. Ne jucam împreună cu ele, de obicei eu luptându-mă agresiv pentru bila care îmi plăcea cel mai mult, refuzând să o împart. Când tata era la lucru, mama noastră casnică era destul de fericită să ne vadă jucându-ne cu bilele împreună. Totuși tata, uitându-se la joaca noastră dintr-o perspectivă patriarhală, era deranjat de ceea ce vedea. Fiica lui, agresivă și competitivă, era un jucător mai bun decât fiul său. Fiul său era pasiv. Băiatului părea că nu îi păsa cine câștiga și dădea bilele atunci când i se cereau. Tata a decis că această joacă trebuia să înceteze, că atât eu, cât și fratele meu trebuia să primim o lecție despre rolurile adecvate fiecărui gen.

Într-o seară, tata i-a permis fratelui meu să aducă cutia de aluminiu cu bile. Mi-am exprimat și eu dorința de a mă juca, iar fratele meu mi-a spus că „fetele nu se joacă cu bile”, că este un joc de băieți. Acest fapt nu avea sens pentru mintea mea de patru sau cinci ani și am insistat pe dreptul meu de a mă juca, selectând bile și lovindu-le. Tata a intervenit și mi-a spus să încetez. Eu nu am ascultat. Vocea lui a devenit din ce în ce mai ridicată. Apoi, deodată, m-a smuls, a rupt o scândură din ușa de plasă și a început să mă bată cu ea, spunându-mi: „Ești doar o fetiță. Când îți spun să faci ceva, chiar trebuie să faci”. Mă tot lovea, voind ca eu să bag la cap că am înțeles ce făcusem. Furia, violența lui a captat atenția tuturor. Familia noastră stătea ca fermecată, absorbită de pornografia violenței patriarhale. După bătaie am fost pedepsită, forțată să stau singură în întuneric. Mama a venit în dormitor să-mi aline durerea, spunându-mi cu dulcele ei accent sudic: „Am încercat să te avertizez. Trebuie să accepți că ești doar o fetiță, iar fetele nu pot face ce fac băieții”. În serviciul patriarhatului, ea trebuia să întărească ideea că tata a acționat corect prin faptul că m-a pus la locul meu, reinstaurând astfel ordinea socială naturală.

Îmi amintesc acest eveniment traumatizant atât de bine pentru că a fost povestit din când în când în familia noastră. Nimănui nu îi păsa că repovestirea constantă putea cauza un stres post-traumatic; repovestirea constantă era necesară pentru a întări atât mesajul, cât și starea amintită de lipsă absolută de putere. Reamintirea acestei brutale biciuiri a unei fetițe-fiice de către un bărbat mare și puternic era mai mult decât o simplă reîmprospătare a memoriei mele privind locul meu, predeterminat de gen, era o reafirmare pentru toți care se uitau/își aminteau, pentru toate rudele, bărbați sau femei, inclusiv pentru mama noastră adultă, că tatăl nostru patriarhal era cel care domnea în casă. Trebuia să ne amintim că dacă nu respectăm regulile lui, urma să fim pedepsiți, pedepsiți chiar până la moarte. Acesta era modul în care eram școliți experimental în arta patriarhatului.

Nu e nimic unic sau măcar excepțional la această experiență. Ascultați vocile copiilor suferinzi crescuți în case patriarhale și veți auzi diferite versiuni din care reiese aceeași temă: folosirea violenței pentru a reîntări îndochinarea noastră și acceptarea patriarhatului. În *How can I get through to you?* [Cum pot

Patriarhatul psihologic este dinamica dintre calitățile considerate „feminine” și cele „masculine”, jumătate dintre calitățile noastre umane fiind adulate, iar cealaltă jumătate fiind devalorizate. Atât bărbații cât și femeile iau parte la acest sistem desfigurat de valori. Patriarhatul psihologic este un „dans al disprețului”, o formă perversă de conexiune care înlocuiește adevărata intimitate cu numeroase straturi complexe de dominație și supunere, de complot și manipulare. Este paradigma neasumată a tuturor relațiilor, model care a sufocat civilizația vestică, generație după generație, înăbușind ambele sexe și distrugând legătura pasională dintre ele.

Scoțând la iveală patriarhatul psihologic, putem observa că toată lumea este implicată și ne eliberăm astfel de concepția greșită potrivit căreia bărbații sunt dușmanii. Ca să se termine cu patriarhatul trebuie să-i contestăm atât manifestările psihologice, cât și pe cele concrete, din viața de zi cu zi. Există persoane care sunt capabile să critice patriarhatul, dar sunt incapabile să acționeze într-un mod anti-patriarhal.

Pentru a sfârși suferința masculină și pentru a răspunde în mod real la criza masculină, trebuie mai întâi să numim problema. Trebuie să recunoaștem că problema este patriarhatul ca atare și să lucrăm pentru a-l distruge. Terrence Real oferă acest punct de vedere valoros: „Recuperarea stării de a fi întreg este un proces chiar mai anevoios pentru bărbați decât a fost pentru femei, mai dificil și mai profund amenințător față de cultura dominantă.” Pentru ca bărbații să-și revendice bunătatea esențială a ființei masculine, pentru ca ei să-și recâștige orizontul inimii deschise și expresivitatea emoțională ce stă la baza stării de bine, atunci trebuie să ne imaginăm alternative la masculinitatea patriarhală. Trebuie să ne schimbăm cu toții.

adevărat bărbații, violența și adicțiile care sunt omniprezente în viețile familiale nu ar exista. Violența aceasta nu a fost creată de feminism. Dacă patriarhatul ar fi benefic, disatisfacția copleșitoare pe care majoritatea bărbaților o resimt la lucru — o disatisfacție documentată amănunțit în opera lui Studs Terkel, ale cărei ecouri se regăsesc și în tratatul lui Faludi— nu ar exista.

În multe feluri *Stiffed* a fost încă o trădare a bărbaților americani. Faludi a încercat atât de mult să nu conteste patriarhatul, încât nu a reușit să evidențieze necesitatea de a sfârși cu patriarhatului dacă e să-i emancipăm pe bărbați. Ea scrie:

În loc să mă întreb de ce bărbații se opun luptei femeilor de a duce o viață mai liberă și mai sănătoasă, am început prin a mă întreba ce anume îi reține din a se implica în propria luptă. De ce, în ciuda unui crescendo de crize aleatorii, nu au oferit vreun răspuns metodic, rațional la această situație neplăcută. Dată fiind natura insultătoare și de nesuportat a cerințelor pe care un bărbat trebuie să le îndeplinească în cultura noastră pentru a demonstra că este vrednic, de ce nu se revoltă bărbații?... De ce nu răspund șirului de trădări din viețile lor — de pildă nereușitelor taților să se țină de promisiuni —, de ce nu răspund prin ceva similar cu feminismul?

De notat că Faludi nu îndrăznește să stârnească furia femeilor feministe sugerând că bărbații ar putea găsi salvare în mișcarea feministă, nici nu dorește să fie respinsă de potențialii cititori bărbați cu viziuni puternic antifeministe, sugerând că bărbații ar avea ceva de câștigat prin aderarea la feminism.

Până acum în țara noastră, mișcarea feministă vizionară este singura mișcare pentru justiție care a afirmat necesitatea de depăși patriarhatul. Niciun alt grup numeros de femei nu a mai provocat patriarhatul, și nici vreun alt grup de bărbați nu s-a mobilizat să conducă lupta. Criza prin care trec bărbații nu este o criză a masculinității, este criza masculinității patriarhale. Până când nu vom face clară această distincție, bărbații vor continua să se teamă că orice critică adusă patriarhatului reprezintă o amenințare. Distingând patriarhatul politic, pe care îl vedea angajat în a pune capăt sexismului, terapeutul Terrence Real spune clar că patriarhatul care ne face tuturor rău este înrădăcinat în psihicul nostru:

să ajung la tine?] terapeutul de familie Terrence Real povestește cum fiii săi au fost inițiați în gândirea patriarhală, chiar în timp ce părinții lor lucrau la a crea o familie iubitoare, axată pe valori antipatriarhale. Povestește despre cum fiului său mai mic, Alexander, îi plăcea să se îmbrace precum Barbie până când băieții care se jucau cu fratele său mai mare au asistat la această întâmplare și l-au făcut să înțeleagă prin privirea lor și prin liniștea dezaprobatore și șocată că acest tip de comportament era inacceptabil:

Fără vreo urmă de rea intenție, privirea pe care a primit-o fiul meu transmitea un mesaj. Nu trebuie să faci asta. Și mijlocul prin care a fost transmis mesajul era o emoție puternică: rușinea. La doar trei ani, Alexander învăța regulile. Un schimb de zece secunde, fără niciun cuvânt, a fost îndeajuns de puternică să îmi îndepărteze fiul, din clipa aceea, de la o activitate care fusese preferata lui. Numesc aceste momente de inducție «traumatizarea normală» a băieților.

Pentru îndoctrinarea băieților în regulile patriarhatului, îi forțăm să simtă durere și să-și nege emoțiile.

Poveștile mele au avut loc în anii '50; poveștile spuse de Real au avut loc recent. Toate subliniază tirania gândirii patriarhale, puterea culturii patriarhale de a ne ține captivi. Real este unul dintre cei mai luminați gânditori în ceea ce privește subiectul masculinității patriarhale din țara noastră și totuși își anunță cititorii că nu își poate proteja băieții de influența patriarhală. Ei suferă aceste atacuri, precum o fac toți băieții și fetele, mai mult sau mai puțin. Nu există niciun dubiu că, încercând să mențină o familie iubitoare care să nu fie patriarhală, Real măcar le oferă băieților o opțiune: pot alege să fie ei înșiși sau pot alege conformitatea cu rolurile patriarhale. Real utilizează sintagma „patriarhat psihologic” pentru a descrie gândirea patriarhală comună bărbaților și femeilor. În ciuda gândirii feministe contemporane vizionare, care spune clar că un om cu gândire patriarhală nu trebuie neapărat să fie bărbat, mulți oameni continuă să vadă bărbații ca fiind problema patriarhatului. Nu este cazul, totuși. Femeile pot fi la fel de legate de gândirea și de acțiunea patriarhală ca și bărbații.

Definiția clarificatoare a patriarhatului dată de psihoterapistul John Bradshaw în *Creating love* este următoarea: „Dicționarul definește «patriarhatul» ca pe «o organizare socială marcată de supremația tatălui în cadrul clanului sau familiei, atât în funcțiile domestice cât și în cele religioase». Patriarhatul este caracterizat de dominația și puterea masculină. Mai departe, se afirmă că «regulile patriarhale încă guvernează majoritatea sistemelor religioase, educaționale și familiale»”. Descriind cele mai devastatoare dintre aceste reguli, Bradshaw amintește de „obediința oarbă – fundația pe care este clădit patriarhatul; reprimarea tuturor emoțiilor în afară de teamă; distrugerea voinței individuale; și represiunea gândirii de fiecare dată când aceasta se îndepărtează de modul de gândire al figurii autoritare”. Gândirea patriarhală modelează valorile culturii noastre. Suntem socializați în cadrul sistemului, atât femeile cât și bărbații. Majoritatea dintre noi am învățat atitudinile patriarhale în familiile noastre, de obicei de la mamele noastre. Aceste atitudini sunt apoi consolidate în școli și instituții religioase.

Prezența contemporană a familiilor conduse de femei i-a făcut pe mulți să creadă că valorile patriarhale nu sunt învățate de copiii din aceste familii pentru că bărbatul lipsește. Lumea presupune că bărbații sunt singurii dascăli ai gândirii patriarhale. Cu toate acestea, multe familii conduse de femei validează și promovează gândirea patriarhală cu mult mai mare pasiune decât familiile cu doi părinți. Pentru că nu se regăsesc în realitatea experiențială care le-ar permite să provoace falsele fantezii despre rolurile de gen, femeile din astfel de familii au o tendință mai mare să idealizeze rolul patriarhal al bărbatului și bărbații patriarhali decât femeile care trăiesc cu ei zilnic. E nevoie să evidențiem rolul pe care femeile îl au în perpetuarea și susținerea culturii patriarhale pentru a putea recunoaște patriarhatul ca pe un sistem pe care femeile și bărbații îl susțin în egală măsură, chiar dacă bărbații primesc mai multe recompense din partea sistemului. Dărâmarea sau schimbarea culturii patriarhale este o muncă pe care bărbații și femeile trebuie să o facă împreună.

În mod evident nu putem dărâma un sistem atâta timp cât negăm colectiv impactul pe care îl are asupra vieților noastre. Patriarhatul are nevoie de dominație masculină sub orice formă, deci susține, aprobă și promovează violența

Până când vom putea ajunge la o asumare colectivă privind daunele pe care patriarhatul le cauzează și suferința pe care o creează, nu vom putea da un răspuns la durerea bărbaților. Nu putem cere pentru bărbați dreptul de a fi împliniți, de fi și cei care dau, și cei care susțin viața. Evident, există bărbați patriarhali care sunt de încredere și care chiar poartă de grijă și sunt binevoitori față de alții, însă ei rămâni capivi unui sistem care le pune la încercare sănătatea mentală.

Patriarhatul promovează alienarea. E cauza bolilor psihologice cu care se confruntă bărbații din țară. Totuși, nu există o îngrijorare în masă cu privire la suferințele bărbaților. În *Stiffed: The Betrayal of the American Man [Înșepenit: Trădarea bărbatului american]*, Susan Faludi include și o mică discuție despre patriarhat:

Pune feministele să identifice problemele bărbaților și vei auzi de cele mai multe ori o explicație clară: bărbații sunt în criză deoarece femeile le contestă dominația. Femeile le cer bărbaților să împartă conducerea și aceștia nu pot suporta lucrul acesta. Întrebă antifeministele și vei observa că diagnosticul este, cumva, similar. Bărbații sunt tulburați, mulți analiști conservatori o spun, pentru că femeile au depășit de mult revendicările de a fi tratate egal și încearcă acum să preia puterea și controlul de la bărbați... Mesajul care reiese de aici: bărbații nu mai pot fi bărbați, ci doar eunuci, dacă nu dețin controlul. Atât perspectiva feministă cât și cea antifeministă sunt ancorate într-o percepția americană modernă care susține că a fi bărbat înseamnă să deții mereu controlul și să te simți la cârmă în fiecare moment.

Faludi nu chestionează noțiunea de control. Ea nu ia în calcul nicio clipă că ideea bărbaților care dețineau controlul și puterea, și care erau satisfăcuți cu viețile lor înainte de mișcarea feminismului contemporan este falsă.

Patriarhatul ca sistem a negat accesul bărbaților la bunăstare emoțională deplină, iar acest lucru nu este sinonim cu a fi recompensat, de succes ori puternic datorită capacității de a exercita control asupra celorlalți. Pentru a oferi un răspuns real la durerea și criza masculinității, trebuie să fim pregătiți ca națiune să expunem realitatea crudă că patriarhatul a făcut rău bărbaților în trecut și continuă să o facă și în prezent. Dacă patriarhatul ar recompensa cu

victimizați de patriarhat de cele mai multe ori devin patriarhali, întrupând masculinitatea patriarhală abuzivă pe care odată o recunoșteau cu luciditate ca fiind nocivă. Puțini bărbați abuzați brutal în copilărie în numele masculinității patriarhale rezistă cu curaj îndochinării rămânând sinceri cu ei înșiși. Majoritatea bărbaților se conformează patriarhatului într-un fel sau altul.

Într-adevăr, critica feministă radicală adusă patriarhatului a fost practic redusă la tăcere în cultura noastră. A devenit un discurs subcultural accesibil doar elitelor bine educate. Chiar și în acele cercuri utilizarea cuvântului „patriarhat” e considerată demodată. De multe ori, când utilizez la cursuri sintagma „patriarhat capitalist supremațist-alb imperialist” pentru a descrie sistemul politic al națiunii noastre, audiența râde. Nimeni nu a explicat vreodată de ce a numi cu precizie acest sistem este amuzant. Râsul însuși este o armă a terorismului patriarhal. Funcționează ca un *disclaimer*, anihilând semnificația a ceea ce este numit. Cuvintele însele sunt problematice, sugerează el, iar nu sistemul pe care îl descriu. Eu interpretez acest râs ca modalitatea audienței de a-și arăta disconfortul la cererea de a se alia cu o critică dezobedientă, antipatriarhală. Acest râs îmi aduce aminte că, dacă îndrăznesc să provoc în mod deschis patriarhatul, risc să nu fiu luată în serios.

Cetățenii acestei țări se tem să provoace patriarhatul, chiar și fără să fie conștienți că le este frică, atât de înrădăcinate în conștiința noastră colectivă sunt regulile patriarhatului. De multe ori spun audienței că, dacă am merge din ușă în ușă întrebând dacă violența bărbaților împotriva femeilor ar trebui oprită, majoritatea oamenilor ar fi de acord cu asta, fără echivoc. Dacă le-ai spune apoi că putem opri acest tip de violență doar prin oprirea dominației masculine, prin eradicarea patriarhatului, ar începe să ezite, să-și schimbe poziția. În ciuda multiplelor câștiguri ale mișcării feministe contemporane – creșterea egalității la locul de muncă, o toleranță mai mare pentru estomparea rolurilor rigide de gen – sistemul patriarhal rămâne intact și mulți oameni îl consideră esențial pentru supraviețuirea umanității ca specie. Această credință pare ironică dacă luăm în considerare faptul că metodele patriarhale de a organiza națiunile, în special insistența asupra violenței ca modalitate de control social, au dus la măcelărirea a milioane de oameni de pe planetă.

sexistă. Auzim cel mai mult despre violența sexistă în discursurile publice despre viol și abuzuri ale partenerilor domestici. Dar cele mai comune forme de violență patriarhală sunt cele care au loc acasă, între părinți patriarhali și copiii lor. Scopul acestui tip de violență este de regulă să reîntărească un model dominator, în care figura autoritară este desemnată conducătoare asupra celor lipsiți de putere și are dreptul să-și mențină domnia prin subjugare, subordonare și supunere.

A împiedica bărbații și femeile să vorbească despre ceea ce li se întâmplă în familie este o modalitate prin care este menținută cultura patriarhală. Marea majoritate a indivizilor impun o regulă nescrisă care cere ca noi să păstrăm secretele patriarhatului, protejând astfel regulile tatălui. Această regulă a tăcerii este menținută atunci când cultura refuză tuturor accesul ușor până și la cuvântul „patriarhat”. Mulți copii nu învață cum să numească acest sistem al rolurilor de gen instituționalizate, deci rar îl auzim numit în viața de zi cu zi. Această liniște promovează negarea. Așadar, cum ne putem organiza să provocăm și să schimbăm un sistem care nu poate fi numit?

Nu e accidental că feministele au început să utilizeze cuvântul patriarhat pentru a înlocui cuvintele mai frecvent utilizate – „șovinism masculin” sau „sexism”. Aceste voci curajoase au dorit ca bărbații și femeile să devină mai conștienți de modul în care patriarhatul ne afectează pe toți. În cultura populară cuvântul a fost rar folosit în perioada apogeuului feminismului contemporan. Activistele anti-masculi erau la fel de puțin dornice ca bărbații sexiști de a arăta spre sistemul patriarhal și modul în care funcționează. Căci a face asta ar fi expus automat noțiunea că bărbații sunt atotputernici iar femeile lipsite de putere, că bărbații sunt mereu tiranici, iar femeile doar victime mereu. Aruncând vina perpetuării sexismului doar asupra bărbaților, aceste femei și-au putut menține apartenența la patriarhat și propria dorință de putere. Și-au mascat dorința de dominare sub mantia victimizării.

Ca multe feministe radicale și viziionare, am contestat această noțiune prost direcționată, înaintată de femei care erau pur și simplu sătule de exploatarea și opresiunea masculină, că bărbații ar fi „dușmanul”. Chiar din 1984 am introdus un capitol cu numele *Men: Comrades in Struggle* [*Bărbații: tovarăși*]

în luptă] în cartea mea *Feminist Theory: From Margin to Center* [*Teoria feministă de la margini spre centru*], îndemnând susținătorii politicilor feministe să conteste orice retorică ce plasează vina pentru perpetuarea patriarhatului și a dominației masculine numai pe bărbați:

Ideologia separatistă încurajează femeile să ignore impactul negativ al sexismului asupra persoanei masculine. Aceasta subliniază polarizarea dintre sexe. După Joy Justice, separatiștii cred că există «două perspective de bază» în ceea ce privește numirea victimelor sexismului: «Există perspectiva cum că bărbații asupresc femeile. Apoi e și perspectiva că oamenii sunt oameni și că suntem cu toții răniți de rolurile rigide acordate sexelor». Ambele perspective descriu adecvat problema. Bărbații într-adevăr asupresc femeile, iar oamenii sunt răniți de rolurile sexiste rigide. Aceste două realități coexistă. Opresiunea bărbaților asupra femeilor nu poate fi scuzată de faptul că există moduri în care bărbații sunt răniți de rolurile rigide. Activistele feministe trebuie să conștientizeze această suferință și să muncească pentru a o schimba, căci ea există. Totuși asta nu șterge sau ușurează responsabilitatea bărbaților care-și susțin și perpetuează puterea în cadrul patriarhatului pentru a exploata și asupra femeii într-o manieră mult mai dureroasă decât stresul psihologic serios și durerea emoțională cauzată de conformarea masculină la roluri tipice rigide sexiste.

Pe parcursul acestui eseu am evidențiat faptul că susținătoarele feminismului contribuie la suferința bărbaților răniți de patriarhat atunci când îi reprezintă în mod eronat ca fiind mereu puternici, ca mereu câștigând privilegiile datorită obedienței lor oarbe față de patriarhat. Am subliniat faptul că ideologia patriarhală îi face pe bărbați să creadă că dominarea lor asupra femeilor este benefică, când de fapt nu este:

De multe ori activistele feministe folosesc această logică atunci când ar trebui să numim în mod constant aceste acte drept expresii ale unor relații de putere pervertite, o lipsă generală de control asupra propriilor acțiuni, neputință emoțională, iraționalitate extremă și, în multe cazuri, chiar nebulie¹.

1. Textul folosește pe alocuri un limbaj ableist; deși suntem convinse că intenția autoarei nu este una de a stigmatiza persoanele cu diferite dizabilități, anumite etichete adesea încărcate cu conotații negative, precum „nebulie” pot contribui la acest stigmat social. Am ales să traducem acest termen pentru a respecta textul original, iar acolo unde a fost posibil, în alte situații, am încercat să găsim termeni echivalenți din afara limbajului ableist.

Absorbția pasivă a ideologiei sexiste îi face pe bărbați să interpreteze în mod fals acest comportament problematic ca pe unul pozitiv. Atâta timp cât bărbații sunt îndoctrinați să echivaleze dominația violentă și abuzul asupra femeilor cu privilegiul, nu vor putea înțelege cum le dăunează acestea lor și altora, și nu vor avea motivația să se schimbe.

Patriarhatul cere bărbaților să devină și să rămână incapacitați emoțional. Fiind un sistem care le neagă bărbaților accesul integral la libertatea de acțiune după bunul plac, e dificil pentru orice bărbat din orice clasă socială să se răzvrătească împotriva patriarhatului, să nu fie loial părintelui patriarhal, fie el bărbat sau femeie.

Bărbatul cu care am fost împreună timp de mai mult de doisprezece ani a fost traumatizat de dinamicile patriarhale din familia sa de origine. Când l-am cunoscut, avea în jur de douăzeci de ani. Deși și-a petrecut anii de formare în compania unui tată violent și alcoolic, circumstanțele s-au schimbat când acesta avea doisprezece ani și a început să locuiască doar cu mama sa. În primii ani ai relației noastre îmi vorbea deschis despre ostilitatea și furia pe care o simțea față de tatăl său abuziv. Nu era interesat să îl ierte sau să înțeleagă circumstanțele care au modelat și influențat viața tatălui lui, fie în copilărie sau în cariera sa de militar.

În primii ani de relație era extrem de critic în ceea ce privește dominația bărbaților asupra femeilor și copiilor. Chiar dacă nu folosea cuvântul „patriarhat”, îi înțelegea sensul și i se opunea. Modul lui de a fi blând și tăcut îi făcea adesea pe ceilalți să-l ignore, socotindu-l drept slab și neputincios. Aproape de treizeci de ani a început să se comporte mai macho, îmbrățișând modelul dominator pe care cândva îl criticase. Luându-și postura de patriarh, a devenit respectat și observat. Mai multe femei se simțeau atrase de el. Era mai observat în sferele publice. Critica sa la adresa dominației masculine a încetat. Și a început să bombăne retorică patriarhală, afirmând genul de lucruri sexiste care până nu demult îl dezgustau.

Aceste schimbări de comportament și gândire au fost declanșate de dorința lui de a fi acceptat și validat la locul de muncă patriarhal, și raționalizate de dorința sa de a avansa. Povestea lui nu este neobișnuită. Băieții brutalizați și